

Curriculum Planning for Elementary Schools
in
The Third Millennium
Selected and translated by Ali Taghipour Tabriz Ph. D.
Agah Publishing House, Tehran, 2008
Introduction

برنامه ریزی درسی برای مدارس ابتدایی

در هزاره سوم

گردآوری و ترجمه

دکتر علی تقی پورظهير



www.agahbook.com
تلفن: ۰۲۱-۸۸۸۸۸۸۸۸
آدرس: تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۰۰

فهرست

۱۳	پیشگفتار
۱۹	بخش یکم: مفاهیم و مبانی برنامه درسی در دوره ابتدایی
۲۱	فصل یکم: معنی و مفهوم برنامه ریزی درسی
۲۲	برنامه ریزی درسی مدارس ابتدایی
۲۴	برنامه درسی قصد شده
۲۶	تحقیق درباره کارکردهای تربیتی مدارس ابتدایی
۲۷	یک نگاه کلی به برنامه درسی
۲۹	برنامه درسی پنهان: زمینه های فیزیکی - اجتماعی مدرسه
۳۱	زمینه فیزیکی مدرسه و کلاس درس
۳۲	زمینه اجتماعی و تعامل مدرسه
۳۲	قدرت برنامه درسی پنهان
۳۴	برنامه درسی انفرادی و شخصی
۳۶	خلاصه فصل
۳۷	فصل دوم: مبانی برنامه ریزی درسی در دوره ابتدایی کودک به عنوان یادگیرنده (مبانی روان شناختی، رشد و یادگیری)
۳۸	مفهوم یادگیری
۳۹	مبانی فرایند یادگیری در دوره ابتدایی
۳۹	خلاصه فصل
۴۳	فصل سوم: مبانی جامعه شناختی برنامه درسی
۴۷	خلاصه فصل

فصل چهارم: برنامه درسی و نظام ارزش‌ها (مبانی تعیین و انتخاب هدف‌های

آموزش و پرورش) ۴۹

منابع هدف‌های برنامه درسی ۵۱

هدف‌های کلی و جزئی (رفتاری) و برنامه درسی ۵۲

جهت‌گیری هدف‌ها در دوره ابتدایی ۵۳

اهداف آموزش و پرورش در دوره ابتدایی ۵۴

اهداف پایه اول دوره ابتدایی ۵۴

الف. اهداف شناختی ۵۴

ب. اهداف عاطفی ۵۴

ج. اهداف روانی-حرکتی ۵۵

اهداف پایه‌های دوم تا پنجم دوره ابتدایی ۵۵

الف. اهداف شناختی ۵۵

ب. اهداف عاطفی ۵۶

ج. اهداف روانی-حرکتی ۵۶

خلاصه فصل ۵۷

بخش دوم: سازمان برنامه درسی

۵۹

فصل پنجم: ۱. گروه‌بندی کودکان در مدارس ابتدایی ۶۱

الف. مزایای گروه‌بندی دانش‌آموزان بر اساس توانایی‌های آنان ۶۱

ب. محدودیت‌های گروه‌بندی دانش‌آموزان بر اساس توانایی آنان ۶۲

۲. تشکیل گروه‌های آموزشی در مدارس ابتدایی ۶۳

۳. مزایا و محدودیت‌های تشکیل گروه‌های آموزشی ۶۳

الف. مزایای تشکیل گروه‌های آموزشی ۶۳

ب. محدودیت‌های تشکیل گروه‌های آموزشی ۶۴

۴. تدریس گروهی ۶۴

الف. مزایای طرح تدریس گروهی ۶۵

ب. محدودیتهای طرح تدریس گروهی ۶۵

خلاصه فصل ۶۶

فصل ششم: سازمان دادن تجارب یادگیری ۶۷

اصول سازمان دادن برنامه درسی ۶۷

انواع سازمان برنامه درسی ۷۰

خلاصه فصل ۷۲

فصل هفتم: سازمان دادن کلاس برای زیستن و یادگیری ۷۵

الف. اصول روش‌های آموزش مبتنی بر تازه‌های روان‌شناسی یادگیری ۷۶

ب. اصول روش‌های آموزش مبتنی بر ارزش‌های متعالی جامعه ۷۷

ج. اصول روش‌های آموزش مبتنی بر هدف‌های کلی آموزش و پرورش ابتدایی ۷۸

خلاصه فصل ۷۸

فصل هشتم: رهبری بهسازی و توسعه برنامه درسی ۸۱

تشکیل کمیته برنامه‌ریزی درسی ۸۲

وظایف رهبری برنامه‌ریزی درسی ۸۳

رهبری آموزشی و برنامه‌ریزی درسی در دوره ابتدایی ۸۳

خلاصه فصل ۸۴

بخش سوم: حوزه‌های برنامه درسی مدارس ابتدایی ۸۷

فصل نهم: ارتباطات: مهارت‌های زبان ۸۹

ویژگی‌های عمده برنامه جدید مهارت‌های زبان ۹۰

هدف‌های کلی آموزش مهارت‌های زبان ۹۰

پیوستگی و یکپارچگی مهارت‌های زبان ۹۲

برنامه‌ریزی درسی برای توسعه یادگیری مهارت‌های زبان ۹۳

هدف‌های برنامه آموزش خواندن ۹۴

کشف آمادگی کودک برای خواندن ۹۴

گوش دادن ۹۵

جایگاه نوشتن در برنامه مدارس ابتدایی ۹۸

خلاصه فصل ۹۸

فصل دهم: زیستن با هم: مطالعات اجتماعی ۱۰۱

هدف‌های برنامه مطالعات اجتماعی ۱۰۲

الف. دانستن و درک کردن (تفاهم با دیگران) ۱۰۳

ب. مهارت‌ها ۱۰۴

ج. نگرش‌ها و ارج‌گذاری ۱۰۵

برنامه‌ریزی برای مطالعات اجتماعی ۱۰۵

سازمان دادن برنامه مطالعات اجتماعی ۱۰۶

انواع مواد آموزشی ۱۰۷

یادگیری مسئولیت‌پذیری ۱۰۸

ارزشیابی جامع، مداوم، و همکارانه پیشرفت دانش‌آموزان ۱۰۹

استفاده از مسائل جاری اجتماعی ۱۱۰

آموزش حفاظت محیط زیست ۱۱۱

۱۱۲	آموزش بین فرهنگی و نیاز به «گفت و گوی تمدن‌ها» و تعامل
۱۱۴	خلاصه فصل
۱۱۷	فصل یازدهم: آموزش روابط کمی: ریاضیات دوره ابتدایی
۱۱۸	اهداف کلی آموزش ریاضیات
۱۱۸	محتوای ریاضیات دوره ابتدایی
۱۱۹	منطق: دستور زبان ریاضیات
۱۲۰	مجموعه‌ها
۱۲۲	سیستم‌های اعداد
۱۲۲	شمردن عناصر (اعضای) یک مجموعه
۱۲۳	جمع
۱۲۳	تفریق
۱۲۴	ضرب
۱۲۵	تقسیم
۱۲۷	هندسه
۱۲۹	اندازه‌گیری
۱۳۲	جبر در دوره ابتدایی
۱۳۵	تمرین در یادگیری مهارت‌ها
۱۳۸	ارزشیابی و گزارش پیشرفت دانش آموز
۱۳۹	خلاصه فصل
۱۴۱	فصل دوازدهم: کشف محیط طبیعی «علوم در برنامه درسی مدارس ابتدایی»
۱۴۲	کودکان و علوم
۱۴۵	هدف‌های برنامه آموزش علوم در مدارس ابتدایی
۱۴۵	وسعت و توالی برنامه علوم در مدارس ابتدایی
۱۴۷	ابعاد ضروری اثربخشی برنامه علوم
۱۴۸	علوم برای دانش‌آموزان تیزهوش
۱۵۰	ارزشیابی پیشرفت دانش‌آموزان
۱۵۰	۱. آزمون‌های تشریحی
۱۵۰	۲. آزمون‌های چندگزینه‌ای (تست‌ها)
۱۵۱	۳. آزمون‌های طرح مسئله در موقعیت‌های واقعی (موقعیت مسئله)
۱۵۱	۴. مشاهده رفتار دانش‌آموز
۱۵۱	۵. سایر روش‌های ارزشیابی
۱۵۱	خلاصه فصل
۱۵۳	فصل سیزدهم: سالم زیستن (بهداشت و تربیت بدنی)
۱۵۴	هدف‌های برنامه بهداشت مدارس ابتدایی

۱۵۵	مؤلفه‌های اصلی برنامه بهداشت و تربیت بدنی
۱۵۷	مقاصد خدمات بهداشتی مدارس ابتدایی
۱۵۸	انواع خدمات بهداشتی مدرسه
۱۵۸	الف. مراقبت از فوریت‌های پزشکی (اورژانس)
۱۵۸	ب. پیشگیری و کنترل بیماری‌های مسری
۱۵۹	محتوا و فعالیت‌های برنامه آموزش بهداشت
۱۵۹	محافظت از بدن
۱۶۰	تغذیه مناسب
۱۶۱	بیماری‌های واگیر
۱۶۱	اقدامات بهداشتی
۱۶۲	استراحت (آسودن) خواب
۱۶۲	لباس پوشیدن
۱۶۲	ایمنی
۱۶۳	ورزش و تربیت بدنی
۱۶۴	هدف‌های برنامه تربیت بدنی در مدارس ابتدایی
۱۶۴	دامنه و گستره برنامه تربیت بدنی
۱۶۶	خلاصه فصل
۱۶۹	فصل چهاردهم: غنی‌سازی و زیبا کردن زندگی (هنرهای زیبا)
۱۷۰	جایگاه هنرهای زیبا در برنامه درسی مدارس ابتدایی
۱۷۰	۱. رشد و زیبایی‌شناسی
۱۷۱	۲. استفاده بهینه از اوقات فراغت
۱۷۱	۳. رشد عواطف
۱۷۲	موسیقی برای کودکان
۱۷۲	موسیقی برای همه کودکان
۱۷۳	چرا هنر در دوره ابتدایی باید آموزش داده شود؟ (هدف‌های آموزش هنر)
۱۷۴	چه کسی باید هنر را در دوره ابتدایی آموزش دهد؟
۱۷۵	کارهای آفرینشی (ابداع و خلاقیت)
۱۷۵	تجارب با رسانه‌ها و وسایل بیشتر
۱۷۶	هنر و زندگی اجتماع محلی
۱۷۷	هنرهای ساختنی (تجسمی) در مدارس ابتدایی
۱۷۹	ارزشیابی پیشرفت دانش‌آموزان در موسیقی و هنرهای زیبا
۱۸۰	ارزشیابی پیشرفت دانش‌آموزان در موسیقی
۱۸۱	ارزشیابی پیشرفت دانش‌آموزان در هنر
۱۸۲	خلاصه فصل

۱۸۵	بخش چهارم: ارزشیابی پیشرفت دانش‌آموزان و چشم‌انداز آینده
۱۸۷	فصل پانزدهم: ارزشیابی پیشرفت دانش‌آموز
۱۸۸	معنای ارزشیابی
۱۸۹	ابعاد ارزشیابی پیشرفت دانش‌آموز
۱۹۰	مقاصد ارزشیابی
۱۹۰	برنامه مناسب ارزشیابی
۱۹۰	هدف‌ها و فعالیت‌های برنامه درسی
۱۹۱	برنامه جامع ارزشیابی
۱۹۲	۱. ارزشیابی مداوم و مستمر
۱۹۳	۲. همکاری در ارزشیابی یا ارزشیابی مشترک
۱۹۴	۳. بهسازی مداوم برنامه درسی
۱۹۴	۴. عواملی که باید مورد ارزشیابی قرار گیرند
۲۰۴	خلاصه فصل
۲۰۵	فصل شانزدهم: چشم‌انداز آینده مدارس ابتدایی
۲۱۰	تغییر و اصلاح برنامه درسی
۲۱۰	الف. اساس یا ماهیت تغییر
۲۱۳	ب. فرایند تغییر
۲۱۵	مدارس ابتدایی در آینده
۲۱۵	مدارس بزرگ‌تر، خدمات مناسب بیشتر
۲۱۶	برنامه درسی متعادل
۲۱۶	معلم‌ان مدارس آینده با صلاحیت بیشتر
۲۱۷	تغییر مفاهیم کارکردهای (وظایف) معلم مدارس ابتدایی
۲۱۹	ساختمان مدارس ابتدایی در آینده
۲۲۰	خلاصه فصل
۲۲۳	منابع و مآخذ

امروزه آموزش و پرورش، به‌ویژه برنامه‌ریزی درسی از یک سو با چالش‌های جهانی، که در بیرون از دنیای آموزش و پرورش هستند، و از سوی دیگر، با چالش‌های درونی خود نظام آموزش و پرورش مواجه است. با عنایت به چالش‌های جهانی، برنامه‌ریزان درسی با مسائل زیر روبه‌رو هستند: فرایندهای جهانی شدن و به تبع آن وابستگی ملت‌ها به هم، شتاب روزافزون رشد علمی و تکنولوژی، به‌ویژه در حوزه اطلاعات و ارتباطات و حوزه زیست‌شناسی، تغییر شکل اساسی در حوزه کار و استخدام که منجر به کاهش فرصت‌های استخدام شده، افزایش نابرابری‌های اجتماعی و شکاف بین کشورهای برحسب ثروت و دسترسی به خدمات اجتماعی، علی‌الخصوص توزیع نابرابر دانش بین ملت‌های توسعه یافته و در حال توسعه، توسعه دموکراسی و توجه ملت‌ها به حقوق بشر و علاقه جامعه مدنی برای شرکت در بخش تصمیم‌گیری‌های سیاسی، افزایش ارتباطات میان فرهنگ‌های مختلف و جهانی شدن تمدن و محافظت از فرهنگ جهانی و میراث طبیعی، تغییرات سریع در زندگی اجتماعی و احساس عدم امنیت و تهدید، که در بیشتر موارد به افسردگی یا خشونت می‌انجامد. سرانجام، اما مهم‌تر از همه افول اخلاقیات و نیاز شدید به تجدید حیات اخلاق و ارزش‌های اخلاقی

پیشگفتار

پیشگفتار